

Děti zvlčily, chybějí jim i hygienické návyky, hořekují učitelé

Poslední ročníky dětí, které nastoupily na základní školy, dělají učitelům větší vrásky než dřív. Takové problémy s prvňáky prý nepamatují. Často se neumějí vyjadřovat, někdy dokonce nemají ani základní hygienické návyky.

Děti sedí v lavicích a způsobně se hlásí. Pro mnohé učitele nesplnitelný sen.

Proč je to s prvňáky rok od roku těžší, nedokážou psychologové jasně vysvětlit, ale učitelé to připisují na vrub rozvolněné výchově. Vidí tu zlom, nejde prý jen o běžné stížnosti, že „každá generace je horší“.

Učitelé si stěžují, že stále více suplují práci mateřských škol a rodičů.

„Ob rok se vracím k prvňákům a řekla bych, že pokaždé je to s prvňáky o něco složitější než s těmi předcházejícími,“ popsala Právu učitelka Alena Nordová ze Zlína.

Vyjadřují jednoslovnými větami, chtějí mi něco říct, něco mi povykládat, ale nevědí, jak by to měly říct. *učitelka Alena Nordová*

Na prvním stupni působí šestnáct let, z toho jedenáct let se věnuje výhradně prvňákům a druhákům. Podle ní rodiče nemají na děti čas a dávají jim o to větší volnost, která je zároveň i moderní součástí výchovy.

„Ony se vyjadřují jednoslovnými větami, chtějí mi něco říct, něco mi povykládat, ale nevědí, jak by to měly říct. Všechny mají obrovskou tendenci o přestávce přijít za učitelkou a sdělovat jí všechno možné. Mají potřebu si s někým povídat, protože doma na to čas prostě není,“ popsala Nordová.

Děti prý často ani neumějí držet příbor, což dříve bylo nepředstavitelné. Kvůli dalším nedostatkům rozšířili pedagogové instrukce pro rodiče nastávajících školáků, aby věděli, jak dítě na školu připravit.

Začlenili tam i hygienické návyky, protože většina dětí je neovládala. A velký problém je i s používáním kapesníků. „Prostě suplujeme rodinu,“ tvrdí Nordová.

Pohádky je netáhnou, dělají si, co chtějí

Velká potíž je i s kázní. „Když jsem před 16 lety dostala své první prvňáky, přišli do třídy takoví ustrašení prvňáčci, viseli na vás očima a doslova jste je utáhli na vařené nudli. Kdežto dneska je motivovat je obrovsky náročné,“ popisuje Nordová.

Podle ní je dnes jen pár dětí, které dokážou poslouchat čtení pohádky, zatímco dříve to milovaly. Nejsou zvyklé poslouchat ani reagovat na příkazy, nejsou zvyklé na tzv. záměrnou činnost, tedy být chvíli v klidu, potichu, dávat pozor, poslechnout si, co mají dělat.

S tím souhlasí i její kolegyně Jana Holková, která má s prací na prvním stupni ještě bohatší zkušenosti.

„Děti si dnes mohou říct ‚tohle nechci dělat‘, byť by je to i bavilo. A my je pak máme přesvědčovat,“ řekla Právu.

Tři děti ve třídě drží tužku dobře a ten zbytek je prostě katastrofální. Když dítě přijde do školy, tak už to má natolik zafixované, že jakékoli další přeučování je obtížné. *Alena Nordová*

Kázeňské problémy ale jdou na vrub i mateřinkám, na kterých se rovněž podepsala liberalizace. Podle Nordové v nich bývaly děti na školu připravovány. Dnes si ale mohou děti vybrat, jestli se nějaké činnosti chtějí účastnit, anebo si jít třeba hrát.

Školka prý zanedbává i kreslení, které je klíčové pro výuku psaní, aby dítě mělo uvolněnou ruku a umělo držet tužku.

„Tři děti ve třídě drží tužku dobře a ten zbytek je prostě katastrofální. Když dítě přijde do školy, tak už to má natolik zafixované, že jakékoli další přeučování je obtížné. Když pak mají nakreslit postavu, tak je to na úrovni tří čtyř let,“ uvádí Nordová.

Tuto zkušenost sdílí i s dalšími učiteli v kraji. Podobně ale hovoří i další kantoři z jiných regionů. Dětský psycholog Miroslav Hudec si nebyl zcela jist příčinami, proč jsou s prvňáky stále větší problémy. Připustil, že chyba může být na straně generace rodičů, jimž se před 23 lety otevřela stavidla, mohli začít cestovat a podnikat, ale neumějí si nyní s nabytou svobodou poradit.

Podle něj se ale na výchově mohla šířeji podepsat komplikovaná doba. Hudec zdůraznil, že v ČR v poslední době vzrostla sociální diferenciací.

Lidé, kteří se ocitli na samém sociálním dně, nemusejí mít takové předpoklady pro svědomitou výchovu. Navíc často žijí v podmínkách, které ani řádnou výchovu neumožňují. „Někde třeba si chtějí číst, ale v malém kamrlíku pobíhá ještě další mladší sourozenec a chce na záchod apod.,“ uvažoval psycholog.

"Muž na radnici, Žena za pultem a dítě na ulici"

A podepsat se mohla složitá situace rodin také v dalším směru. „Rodiče nemají čas, nejsou peníze a tatínek musí celé dny jezdit s kamiómem,“ uvedl příklad.

Do prvních ročníků přitom nastoupily silné ročníky potomků tzv. Husákových dětí, jenže školy nemají peníze, aby mohly otevřít více tříd o menších počtech žáků, kde by byl větší prostor pro individuální přístup. Nordová má ve třídě 24 dětí, kvůli úsporám přišla o odměny a škola jí ani nemůže proplácet přesčasy.

Podle psychologa Hudce se ale společnost s podobnými problémy v minulosti vypořádávala. V 70. letech prý byla módní vlna „americké výchovy“, kdy se dětem také dopřávala spousta volnosti. „To se mi producírovalo dítě po poradně, otevíralo skříně, hrabalo se ve věcech,“ vzpomíná psycholog s 36letou praxí.

Poté se prý zase říkalo, že kvůli práci, různým politickým školením a schůzím není na výchovu čas, což se prý tradovalo v hesle „Muž na radnici, Žena za pultem a dítě na ulici“. Jenže tehdy podle Hudce měli lidé strach z národních výborů, protože ty nechávaly při prvním náznaku problému velmi rychle rodině dítě odebrat, a tak se rodiče snažili.

Jiří Mach, [Právo](#)